

JOAN MERCADER i RIBA

Igualada, 3 de maig de 1954

Sr.

Jaume Vicens Vives

Barcelona

Molt distingit amic:

Em plauen molt les notícies que em dona en la seva darrera carta del 24 d'abril. Sobre tot en allò que em diu de l'organització futura del Centre d'Estudis Històrics Internacionals, que estan planejant actualment. Tinc ganes de fer un viatge a Barcelona aquesta setmana o la que vé; i m'agradaria coincidir en un dia, en què poguessim parlar-ne. O almenys que jo pogués aprofitar un viatge de tarda (fins a les 7, en que marxa el darrer auto), i veure la major part de la gent del grup. Li agrairia de fixar-me vostè mateix una data; o sino, de donar-me una o altra indicació.

Altrament perquè vegi que em faig ressò del nou mot "bona companyia", que vostè m'ofereix textualment, li faré algunes observacions que, respecte a les directrius historiogràfiques de la nostra escola o grup, m'han suggerit alguns articles publicats, i un treball que es conté en el III núm. dels Estudis d'Història Moderna: el del P. Borràs. S. J.

Ja totseguit que vaig llegir-lo estava temptat d'escriure a l'autor parlant-li, precisament, del que diré. Però m'hi llença encara més el judici que en fa En Reglà a DESTINO, entorn del romanticisme que diu superar la nostra escola, i les conclusions extremadament precipitades que treu del treball del P. Borràs, no en quant als resultats (per cert no pas massa complerts), sino de l'enfocament general del tema, al meu entendre defectuós tècnicament.

Tot això no tindria pas massa importància - i jo cuitaria prou de ^{no} ficar-me en un afer que no m'interessa pas directament -, sino fós que per En Reglà s'hi involucra una qüestió general d'orientació del grup; i en aquest cas sí que hi sóc part interessada, i per això aixeco ara la veu. Altrament l'opinió d'En Reglà sembla confirmar un judici extern d'En Vilanova, també sobre el nostre grup, i que no va agradar-me pas massa: amb tot vaig creure'm llavors (em refereixo a l'article de de DESTINO referent al seu Joan II -obra que, com v. sap, considero del millor que ha escrit-) ^{que} En Vilanova ens feia a tots nosaltres superadors de la historiografia "romàntica", en una forma que vaig considerar sospitosa. Vaig entreveure llavors els perills que suposava el judici de gent que no ens conegués prou d'aprop, i sobretot, que del nostre "antirromanticisme historiogràfic" no se'n fes llegenda i tòpic, i no acabés sofisticant-se, i convertits a la fi tots nosaltres com una mena de "neorromàntics del segle XX" o romantitzants "malgré nous", als ulls dels historiadors a venir. Perdoni'm aquest extrany joc de paraules. M'explicaré:

En Reglà diu que l'equip de treball, etc etc. vé establint les bases per a la rectificació de les concepcions que tingué la historiografia romàntica catalana sobre els bandolerisme, demostrant que no fôu un moviment d'oposició contra el poder central, sino tot el contrari, o bé una altra cosa. En fi, no m'entretindrè en qüestions de detall, sino en el fet de plantejar el P. Borràs el seu treball, d'una manera tècnicament inadmissible, i de greus conseqüències: i és que parteix d'una bibliografia ja superada actualment (Bofarull, Balaguer; Feliu de la Penya, romàntic també?), fent cas omís -ja no parlo de monografies - d'obres generals posteriors, que li haurien pogut servir de base (Carreras Candi, Rovira Virgili, Soldevila), i que li haurien donat un punt de partença molt més arrodonit. Això és el que jo hauria volgut escriure el P. Borràs. L'haver omès, principalment, el subtancios capítol de síntesi que Ferran Soldevila dedica als bandolers (Història de Catalunya, II, 254-261) fa que aquest treball del P. Borràs no tingui altre objecte que el de refermar amb la documentació que descobreix, una cosa que ja sa-

JOAN MERCADER i RIBA

Viem de sobres: la derivació del bandolerisme partint de les divisions ~~partidanes~~ o bàndols vilatans a la fi de l'Edat Mitjana. Però aquesta explicació és insuficient, a part que no vé a resultar cap descobriment del P. Borràs, ni del nostre grup.

Crec, doncs, improcedent de reservar-^(sempre) nos aquest trist paper de rectificadors dels romàntics vuitcentistes, oi més quan els historiadors posteriors ja els havien en gran part, deixats de banda. El que fem, en realitat, nosaltres és desenterrar-los! Altrament, mirant-ho així a mí ja sé què em tocaria: reinvindicar Felip V!

Amb aquesta insinuació ja sé endevinen els perills a què estem abocats, si ens deixem endur per: 1er, l'excessiu afany de novetat i de dur la contrària. 2on, si fem cas indegut dels judicis aliens, enara que ens semblin falaguers (cas Vilanova), i 3er, si de la desconfiança (en aquest cas omisió) dels historiadors immediatament anteriors, en fem sistemàticament hipòtesis de treball, que esdevindran perillosos apriorismes, i finalment errors substancials; tècnica neorromàntica, en definitiva.

Jo personalment no tindria pas inconvenient de reinvindicar Felip V, si aquesta fós la conclusió d'un estudi fet a consciència. He ponderat prou alguns aspectes de la Nova Planta, i fins i tot, pot acceptar-se que no fou un règim tan dolent per a Catalunya, a la llarga; i que fins i tot es féu amb una certa bona intenció. Però d'això a capgirar tot el que s'havia dit entorn de l'actitud dels catalans llavors i de desconèixer tot el que tingué el nou règim de conquesta i ocupació militar i d'imposició administrativa, hi va un pas de gegant.!

Vaig rebre el paquet de llibres, que m'envia per tal de recensionar-los per a L'Inice. Vaig comprar la Biografia del Baró de Maldà d'Alexandre Galí. ¿Què li

sembla; vol que la recensionsi ?

Abans d'acabar he d'aclarir que el fet d'haver parlat a V. dels treballs del P. Borràs i d'En Reglà, és per⁷⁴ no considero cosa que interessa a l'orientació fonamental del grup. I no cal dir que desitjo que els interessats siguin els primers d'assabentar-se'n. M'agradaria de parlar-ne llargament amb ells i amb tothom.

Rebi una atenta salutació del seu amic,

